

ความร่วมมือรูปแบบประชารัฐในการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยว
กรณีศึกษา น้ำตกถ้ำพระ อำเภอเซกา จังหวัดบึงกาฬ*

CIVIL PARTNERSHIP MODEL IN TOURIST ATTRACTION MANAGEMENT:
A CASE STUDY OF THAM PHRA WATERFALL SEKA SUBDISTRICT
BUENG KAN PROVINCE

น้ำฝน ทุมซาย

Namfon Thumsai

เขมณัฐ ภูกองไชย

Khemmanat Pookongchai

มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี

Udon Thani Rajabhat University, Thailand.

E-mail: 61121152104namfon@udru.ac.th

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาการหนุนเสริมของหน่วยงานราชการในการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยว น้ำตกถ้ำพระ อำเภอเซกา จังหวัดบึงกาฬ 2) เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะในการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยว น้ำตกถ้ำพระ อำเภอเซกา จังหวัดบึงกาฬ งานวิจัยนี้ใช้วิธีการวิจัยแบบผสมและได้ดำเนินการวิจัย 2 ระยะ คือ ระยะที่ 1 ผลการศึกษาการหนุนเสริมของหน่วยงานราชการในการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยว น้ำตกถ้ำพระ อำเภอเซกา จังหวัดบึงกาฬ วิธีการเป็นการวิจัยเชิงปริมาณ ประชากรกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ กลุ่มผู้ให้ข้อมูลคนสำคัญ จำนวน 20 คน และกลุ่มนักท่องเที่ยว จำนวน 400 คน ใช้แบบสอบถามเก็บรวบรวมข้อมูล วิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน การแจกแจงความถี่ และการพรรณนาความตามเนื้อหา ส่วนระยะที่ 2 ผลการศึกษาข้อเสนอแนะในการบริหารจัดการในการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยว กรณีศึกษาน้ำตกถ้ำพระ อำเภอเซกา จังหวัดบึงกาฬ วิธีการเป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ กลุ่มเป้าหมาย คือ กลุ่มผู้ให้ข้อมูลคนสำคัญ จำนวน 7 คน ใช้แบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง

* Received: 3 June 2020; Revised: 20 June 2020; Accepted: 23 June 2020

ผลการวิจัยพบว่า 1) การหนุนเสริมของหน่วยงานราชการในการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยววน้ำตกถ้ำพระ ทั้ง 15 ด้าน อยู่ในระดับ มาก 2) ข้อเสนอแนะในการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยววน้ำตกถ้ำพระอำเภอเซกา จังหวัดบึงกาฬ ในการหนุนเสริมการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวต่อกลุ่มชุมชน หน่วยงานภาครัฐควรเป็นผู้ช่วยเหลือสนับสนุน เช่น ด้านงบประมาณ ด้านอุปกรณ์ ด้านการวางแผน ด้านสนับสนุนเจ้าหน้าที่เข้ามาช่วยเหลือในการบริหารจัดการ เป็นต้น ซึ่งจะทำให้ชุมชนสามารถบริหารจัดการได้อย่างมีประสิทธิภาพ และส่งเสริมให้ชุมชนเกิดความสามัคคีเป็นชุมชนเข้มแข็ง มีการกระจายรายได้อย่างทั่วถึง และเกิดความยั่งยืน

คำสำคัญ: ความร่วมมือ, ประชากรรัฐ, การบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยว

ABSTRACT

The objective of this research is 1) study for the support of government agencies in the management of tourist attractions in Tham Phra Waterfall, Seka District, Bueng Kan Province, 2) study for the recommendations for managing Tham Phra Waterfall Tourism Sites in Seka District, Bueng Kan Province. This research uses mixed research methods and has conducted 2 phases of research which are; phase 1, the results of the study of the support of government agencies in the management of tourist attractions in Tham Phra Waterfall, Seka District, Bueng Kan Province. The method is quantitative research. The sample group consisted of 20 key informants and 400 tourists. Questionnaires were used to collect data and analyzed in statistics, percentage, mean, standard deviation, frequency distribution and content description. Regarding to phase 2, the results of the study suggesting the management of tourist attraction management in case of Tham Phra Waterfall, Seka District, Bueng Kan Province. The method is qualitative research. The target group consisted of 7 important informants, using semi-structured interview forms.

The results of the research are as follows: 1) support from government agencies in managing tourist attractions in Tham Phra Waterfall in all 15 aspects at a high level, and 2) suggestions for managing tourist attractions in Tham Phra Waterfall, Seka District, Bueng Kan Province to support the management of tourist attractions to community groups. Government agencies should be the supporter such as budget, equipment,

planning In terms of supporting staff to assist in management services, etc. , which will enable communities to manage effectively and promote solidarity to be a strong community, distributed income thoroughly and sustainable community.

Keywords: Cooperation, Civil state, Management Administration in Tourist Attraction

บทนำ

การท่องเที่ยวเชิงธรรมชาติ เป็นอีกรูปแบบหนึ่งของการท่องเที่ยวในปัจจุบัน ที่นานาชาติประเทศต่างให้ความสำคัญ เพื่อพัฒนาไปสู่การท่องเที่ยวที่ยั่งยืนและสมบูรณ์ ด้วยการพัฒนาแบบแผนระบบการทำงาน มีการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวเป็นกระบวนการที่มีขั้นตอน มีจุดมุ่งหมาย มีวิธีการจัดการให้เป็นระบบ สามารถกำหนดการจัดการและผลสำเร็จของการจัดการการท่องเที่ยวได้ การท่องเที่ยวเชิงธรรมชาติ สามารถพัฒนาการท่องเที่ยวให้เหมาะสมกับสภาพพื้นที่ของแหล่งท่องเที่ยว ทั้งด้านทรัพยากรการท่องเที่ยว ด้านการประชาสัมพันธ์ข้อมูลการท่องเที่ยว เส้นทางท่องเที่ยว และการอำนวยความสะดวก การจัดการแหล่งท่องเที่ยว ต้องให้ความสำคัญในการมีส่วนร่วมของประชาชนในชุมชนท้องถิ่น และหน่วยงานที่มีส่วนเกี่ยวข้อง เนื่องจากการจัดการการท่องเที่ยวเชิงธรรมชาติ จะไม่สามารถบริหารจัดการให้ประสบผลสำเร็จได้ ถ้าขาดการมีส่วนร่วมของคนในชุมชนท้องถิ่น และผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง (กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา, 2557)

จังหวัดบึงกาฬ มีสถานที่ท่องเที่ยวเชิงธรรมชาติเพิ่มขึ้นจำนวนมาก เช่น น้ำตกถ้ำพระ น้ำตกเจ็ดสี วัดป่าภูวัญหินสามวาฬ หาดคำสมบูรณ์ และวัดภูทอก และได้พัฒนาจนกลายเป็นอุตสาหกรรมท่องเที่ยว ซึ่งมีความสำคัญต่อการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศและคนในชุมชนอย่างมาก และมีแนวโน้มการเติบโตด้านการท่องเที่ยวแบบขึ้นบันได กล่าวคือ มีนักท่องเที่ยวเดินทางมาท่องเที่ยวเพิ่มขึ้น โดยลักษณะการเดินทางท่องเที่ยวแบบไปเช้า-เย็นกลับ นอกจากความสำคัญทางเศรษฐกิจแล้ว การท่องเที่ยวยังให้คุณค่าทางการศึกษาและสุขภาพจิต ที่นักท่องเที่ยวจะได้รับจากการท่องเที่ยว ซึ่งจะเป็นประโยชน์มหาศาลต่อการเพิ่มคุณภาพชีวิต ที่ยากจะหาได้จากกิจกรรมอื่น ๆ (สำนักงานจังหวัดบึงกาฬ, 2561)

แหล่งท่องเที่ยวเชิงธรรมชาติ น้ำตกถ้ำพระ ตำบลโสกก่าม อำเภอเซกา จังหวัดบึงกาฬ เป็นหนึ่งในแหล่งท่องเที่ยวเชิงธรรมชาติ ที่นักท่องเที่ยวให้ความสนใจเป็นอย่างมาก และยังมีจุดเด่นที่สามารถดึงดูดนักท่องเที่ยว คือ การเดินทางไปยังน้ำตกถ้ำพระ จะต้องซื้อตั๋วเรือเพื่อเข้าไปยังน้ำตกถ้ำพระ ใช้เวลาประมาณ 10-15 นาที ในระหว่างทางที่นั่งเรือ สองริมฝั่งน้ำชายขวา จะเต็มไปด้วยต้นไม้เล็กใหญ่

เชี่ยวชาญ ีเปรียบเสมือนป่าอะเมซอน และยังมีน้ำสีเขียวมรกต ถือว่าเป็นอีกหนึ่งไฮไลท์ของน้ำตกถ้ำพระ จากการศึกษาเบื้องต้น พบว่า แหล่งท่องเที่ยวถ้ำพระ ยังไม่มีการบริหารจัดการและพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวถ้ำพระที่ชัดเจน ทั้งด้านการมีส่วนร่วมของชุมชน การมีส่วนร่วมของหน่วยงานราชการ ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก ด้านสาธารณูปโภค ด้านการอนุรักษ์ธรรมชาติ ด้านความปลอดภัย เป็นต้น ทำให้การจัดการและการบริการนักท่องเที่ยวยังไม่เพียงพอ ประกอบกับยังไม่มีผู้ศึกษาวิจัยเพื่อพัฒนาแนวทางการบริหารจัดการภายในแหล่งท่องเที่ยวแห่งนี้ให้เป็นรูปธรรม

จากความเป็นมาและความสำคัญที่ได้กล่าวมาข้างต้น ผู้วิจัยตระหนักถึงความสำคัญที่จะศึกษาการมีส่วนร่วมของหน่วยงานราชการ ในการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวถ้ำพระ เพื่อการวางแผนพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนในจังหวัดบึงกาฬ โดยอาศัยการท่องเที่ยวเชิงธรรมชาติน้ำตกถ้ำพระ เป็นแนวทางในการจัดการท่องเที่ยวให้ไปในทิศทางที่เหมาะสม และให้การบริหารจัดการเกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

- 1) เพื่อศึกษาการหมุนเสริมรูปแบบประชารัฐของหน่วยงานราชการในการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวถ้ำพระ อำเภอเซกา จังหวัดบึงกาฬ
- 2) เพื่อเสนอข้อเสนอแนะในการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวถ้ำพระ อำเภอเซกา จังหวัดบึงกาฬ

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้วิธีการวิจัยแบบผสมผสาน (Mixed Methods) ซึ่งประกอบด้วย การวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) โดยการใช้แบบสอบถาม (Questionnaire) และการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยใช้ในการสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง (Semi-Structured interview) ดังนี้

1. วิธีเก็บและรวบรวมข้อมูล

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับสภาพและแนวทางการบริหารจัดการศักยภาพแหล่งท่องเที่ยว ดำเนินการวิจัย 2 ระยะ ดังนี้

ระยะที่ 1 ศึกษาการหมุนเสริมของหน่วยงานราชการในการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวถ้ำพระ อำเภอเซกา จังหวัดบึงกาฬ

ระยะที่ 2 ผลการศึกษาข้อเสนอแนะในการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยว กรณีศึกษา น้ำตกถ้ำพระ อำเภอเซกา จังหวัดบึงกาฬ

2. ประชากรกลุ่มตัวอย่าง

2.1 ระยะที่ 1 ประชากรกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ กลุ่มผู้ให้ข้อมูลคนสำคัญ กลุ่มผู้นำชุมชน กลุ่มผู้ประกอบการ ร้านค้า ร้านอาหาร จำนวน 20 คน และกลุ่มนักท่องเที่ยว จำนวน 400 คน

2.2 ระยะที่ 2 ประชากรกลุ่มตัวอย่าง กลุ่มผู้ให้ข้อมูลคนสำคัญ (Key Informant) ของหน่วยงาน ที่ผู้วิจัยเจาะจงคุณสมบัติ จำนวน 7 คน ประกอบด้วย นายอำเภอเซกา นายกเทศมนตรีตำบลโสกก่าม ผู้อำนวยการเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าภูวัว ผู้อำนวยการกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา พัฒนาการประจำตำบลโสกก่าม ผู้ใหญ่บ้านตำบลถ้ำพระ ตัวแทนผู้ประกอบการ

3. เครื่องมือวิจัย

3.1 ระยะที่ 1 เป็นแบบสอบถาม (Questionnaires) แบ่งเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 แบบสอบถามข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ประกอบด้วยข้อคำถามเกี่ยวกับผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ อาชีพ ระดับการศึกษา ภูมิลำเนา และรายได้

ตอนที่ 2 แบบสอบถามจากการสังเคราะห์งานวิจัยที่เกี่ยวข้องนำมาเป็นตัวแปรในการสร้างแบบสอบถาม ในการศึกษาความร่วมมือแบบประชารัฐในการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยว น้ำตกถ้ำพระ อำเภอเซกา จังหวัดบึงกาฬ ซึ่งมีปัจจัยที่เกี่ยวข้องทั้งหมด 15 ด้าน

ตอนที่ 3 ข้อคำถามปลายเปิดเกี่ยวกับข้อเสนอแนะทั่วไป เกี่ยวกับการการหนุนเสริมของหน่วยงานราชการในการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยว น้ำตกถ้ำพระ อำเภอเซกา จังหวัดบึงกาฬ โดยเปิดโอกาสให้ผู้ตอบแบบสอบถาม เสนอความคิดเห็นได้อย่างอิสระ

3.2 ระยะที่ 2 ใช้แบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง (Semi-Structured interview) สอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวทางการหนุนเสริมของหน่วยงานราชการในการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยว น้ำตกถ้ำพระ อำเภอเซกา จังหวัดบึงกาฬ เป็นแบบบันทึกสนทนากการหนุนเสริมของหน่วยงานราชการในการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยว น้ำตกถ้ำพระ อำเภอเซกา จังหวัดบึงกาฬ

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

4.1 ระยะที่ 1 วิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติ ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) การแจกแจงความถี่ (Frequency) และการพรรณนาความตามเนื้อหา (Content Analysis)

4.2 ระยะที่ 2 ผู้วิจัยใช้การวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการวิจัย

ผลการวิจัยเรื่อง ความร่วมมือรูปแบบประชารัฐในการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวกรณีศึกษา น้ำตกถ้ำพระ อำเภอเซกา จังหวัดบึงกาฬ มีดังนี้

1. การวิเคราะห์ปัจจัยที่มีผลต่อการหนุนเสริมของหน่วยงานราชการในการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยว น้ำตกถ้ำพระ อำเภอเซกา จังหวัดบึงกาฬ ของกลุ่มนักท่องเที่ยว โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านทั้ง 10 ด้าน พบว่า ทุกด้านมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก ส่วนหน่วยงานภาครัฐและชุมชน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านทั้ง 15 ด้าน พบว่า ทุกด้านมีความเห็นอยู่ในระดับมาก

2. ผลการศึกษาข้อเสนอแนะในการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยว กรณีศึกษาน้ำตกถ้ำพระ อำเภอเซกา จังหวัดบึงกาฬ จากการสัมภาษณ์กลุ่มผู้ให้ข้อมูลคนสำคัญ จำนวน 7 คน ได้แก่ นายอำเภอเซกา นายกเทศมนตรีตำบลโสกก่าม ผู้อำนวยการเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าภูวัว ผู้อำนวยการกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา พัฒนาการประจำตำบลโสกก่าม ผู้ใหญ่บ้านตำบลถ้ำพระ ตัวแทนผู้ประกอบการสรุปผลภาพรวมทั้ง 15 ด้าน พบว่า แหล่งท่องเที่ยว น้ำตกถ้ำพระ ไม่มีความพร้อมในเรื่องของโครงสร้างพื้นฐาน ความพร้อมของชุมชนท้องถิ่น ความพร้อมในเรื่องการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยว เช่น ด้านงบประมาณ ด้านอุปกรณ์ ด้านการวางแผน ด้านสนับสนุนเจ้าหน้าที่เข้ามาช่วยเหลือในการบริหารจัดการ เป็นต้น โดยส่วนใหญ่ชุมชนจะเป็นฝ่ายปฏิบัติงาน มีการแบ่งหน้าที่กันตามความถนัดของแต่ละบุคคล แต่ยังคงต้องการให้หน่วยงานภาครัฐได้เข้ามาให้ความรู้ ต้องการให้ภาครัฐช่วยซ่อมแซม สาธารณูปโภคต่าง ๆ ที่ชำรุด มีพื้นที่ให้ทิ้งขยะ และส่งเสริมหรือประชาสัมพันธ์ให้แหล่งท่องเที่ยวหรือสินค้า OTOP ในชุมชนเป็นที่รู้จัก เพื่อเป็นการกระจายรายได้ให้คนในชุมชนอย่างทั่วถึง และเกิดความยั่งยืนในชุมชน

อภิปรายผล

จากผลการวิจัย เรื่องความร่วมมือรูปแบบประชารัฐในการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยว กรณีศึกษาน้ำตกถ้ำพระ อำเภอเซกา จังหวัดบึงกาฬ ผู้วิจัยทำการอภิปรายผลตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย 2 ประเด็น ดังนี้

1. ผลการวิจัยพบว่า การหนุนเสริมของหน่วยงานราชการในการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยว น้ำตกถ้ำพระ อำเภอเซกา จังหวัดบึงกาฬ มีสภาพการบริหารจัดการทั้ง 15 ด้าน ดังนี้

1) ด้านสาธารณูปโภค มีการจัดทำงบประมาณเกี่ยวกับโครงสร้างพื้นฐาน สาธารณูปโภค มีสถานที่จอดรถเพียงพอ สอดคล้องกับงานวิจัยของกฤษณ์ โคตรสมบัติ พบว่า ควรพัฒนาระบบ

สาธารณสุขโลก เพื่ออำนวยความสะดวก ควรจัดระบบการรักษาความปลอดภัยไว้บริการนักท่องเที่ยว และควรพัฒนาระบบการรักษาความปลอดภัย เพิ่มจุดวางถังขยะ (กฤษณ์ โคตรสมบัติ, 2553)

2) ด้านการประชาสัมพันธ์ การชักจูงให้นักท่องเที่ยวเข้ามาเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวในพื้นที่ การส่งเสริมจัดทำระบบข้อมูลเกี่ยวกับแหล่งท่องเที่ยว มีรูปภาพและป้ายบอกระยะทางชัดเจน

3) ด้านความปลอดภัย มีการเตรียมความพร้อมของเจ้าหน้าที่ โดยมีป้ายเตือนทุกจุด มีเจ้าหน้าที่คอยดูแลให้คำแนะนำนักท่องเที่ยว ปฏิบัติตามกฎหมายกติกาของแหล่งท่องเที่ยว เช่น การสวมเสื้อชูชีพ การไม่เข้าไปใกล้พื้นที่อันตราย ไม่บรรทุกจำนวนนักท่องเที่ยวเกินขนาดเรือ เจ้าหน้าที่ขับเรือมีความชำนาญ เส้นทางเดินเรือ สอดคล้องกับงานวิจัยของอิราช มณีภาค พบว่า สาเหตุที่ทำให้เกิดอุบัติเหตุมากที่สุดคือ ปัจจัยด้านบุคคล ได้แก่ นักท่องเที่ยวประมาท ไม่ปฏิบัติตามกฎหมายหรือสัญญา เป็นต้น (อิราช มณีภาค, 2558)

4) ด้านการบริการ มีฝ่ายเตือนภัยและฝ่ายรักษาความปลอดภัย ต่อร่างกายและทรัพย์สินของผู้ที่เข้ามาท่องเที่ยว สอดคล้องกับงานวิจัยของกฤษณ์ โคตรสมบัติ พบว่า แนวทางการส่งเสริมและพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว ควรมีการจัดระบบการรักษาความปลอดภัยไว้บริการนักท่องเที่ยวให้มากขึ้น และควรพัฒนาระบบการประชาสัมพันธ์ให้ทั่วถึง (กฤษณ์ โคตรสมบัติ, 2553)

5) ด้านการคมนาคม การคมนาคมมีความสะดวก สามารถทำให้นักท่องเที่ยวประหยัดเวลาในการท่องเที่ยว สามารถเลือกและวางแผนการท่องเที่ยวได้หลากหลายให้คุ้มค่าได้มากขึ้น สอดคล้องกับงานวิจัยของบุญเลิศ จิตตั้งวัฒนา พบว่า นักท่องเที่ยวจะเข้ามาเยี่ยมชมทรัพยากรท่องเที่ยวใด ๆ ก็ตาม ทรัพยากรการท่องเที่ยวนั้นจะต้องมีเส้นทางคมนาคมเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว ตลอดจนสามารถเชื่อมโยงแหล่งท่องเที่ยวกับบริเวณใกล้เคียงได้ (บุญเลิศ จิตตั้งวัฒนา, 2542)

6) ด้านความรับผิดชอบ มีการมอบหมายงานและหน้าที่ของงานอย่างชัดเจน สอดคล้องกับงานวิจัยของสุภาพ คำภีระ พบว่า จำเป็นต้องเน้นให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาเส้นทาง รวมถึงการจัดตั้งคณะกรรมการชุมชนในการเข้ามาบริหารจัดการและบริการแก่นักท่องเที่ยว (สุภาพ คำภีระ, 2554)

7) ด้านการพัฒนาสถานที่ท่องเที่ยว ชีตความสามารถในการรองรับของพื้นที่ มีการจำกัดเวลาการเข้ามาของนักท่องเที่ยว เพื่อไม่ให้พื้นที่ดูแออัดจนเกินไป หากต้องการก่อสร้างสิ่งปลูกสร้างเพิ่มเติม ควรพิจารณาขีดจำกัดของพื้นที่ สอดคล้องกับงานวิจัยของของวิรุจ กิจนันทวิวัฒน์ พบว่า การวางแผนให้เกิดการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน ต้องได้รับความร่วมมือจากทุกฝ่าย ทั้งระดับนานาชาติ ระดับภูมิภาค ระดับประเทศ ระดับท้องถิ่น ต้องร่วมมือกันพิจารณาถึงการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนใน 4 มิติ ได้แก่

ด้านเศรษฐกิจ ด้านสังคม วัฒนธรรม และสิ่งแวดล้อม ด้านการเมืองการปกครอง ด้านเทคโนโลยี (วิรุจ กิจนันท์วิวัฒน์, 2548)

8) ด้านร้านค้าและของที่ระลึก นักท่องเที่ยวต้องการให้มีร้านอาหารที่มีคุณภาพในเรื่องความสะอาด ราคามีความเหมาะสม สอดคล้องกับงานวิจัยของราณี อีสัยกุล พบว่า การบริการที่ดีต่อนักท่องเที่ยว รวมทั้งด้านความเหมาะสมของราคาที่กำหนด ซึ่งควรมีอาหารหลายประเภทและหลายระดับ เพื่อตอบสนองความต้องการของนักท่องเที่ยว (ราณี อีสัยกุล, 2547)

9) ด้านการรับผลประโยชน์ร่วมกัน รายได้ส่วนใหญ่มาจากการเก็บค่าเรือ คนละ 30 บาท โดยแบ่งออกเป็น 2 ส่วนคือ 1) ส่วน 20 บาท จะเป็นของเจ้าของเรือที่มีหน้าที่รับ-และส่งนักท่องเที่ยว 2) ส่วน 10 บาท แบ่งให้เจ้าหน้าที่ ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง ในส่วนของชุมชนจะมีผลประโยชน์ โดยการทำสินค้า OTOP และการหาอาหารปามาขายตามฤดูกาล สอดคล้องกับงานวิจัยของณัฐพร ชัยเนตร พบว่า แนวทางการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์คือ ส่งเสริมให้คนในชุมชนมีรายได้จากการขายสินค้าและสินค้าพื้นเมืองเพิ่มมากขึ้น โดยเปิดร้านค้าสวัสดิการในแหล่งท่องเที่ยว (ณัฐพร ชัยเนตร, 2558)

10) ด้านบริบทพื้นที่ วิถีชีวิต คนในชุมชนยังขาดการถ่ายทอดประเพณีในท้องถิ่น ตลอดทั้งสิ่งที่เป็นเอกลักษณ์ในชุมชน เช่น สินค้า OTOP สอดคล้องกับงานวิจัยของวีระศักดิ์ กราปัญญา พบว่า รูปแบบการจัดกิจกรรมควรเกี่ยวข้องกับประเพณีท้องถิ่น การพัฒนาควรพัฒนาในด้านการจัดการท่องเที่ยว ด้านความรู้ในท้องถิ่น (วีระศักดิ์ กราปัญญา, 2554)

11) ด้านการตัดสินใจและเสนอความคิดเห็น ตัวแทนของชุมชนมีส่วนร่วมในการวางแผนและเสนอความคิดเห็น โดยมีการจัดประชุมประจำเดือน ส่วนใหญ่ชุมชนจะเป็นฝ่ายตัดสินใจและเสนอความคิดเห็น ภาครัฐจะเป็นฝ่ายสนับสนุนส่งเสริมและร่วมวางแผน สอดคล้องกับงานวิจัยของสากล ดวงแก้ว พบว่า ในการส่งเสริมการท่องเที่ยวภายใต้แนวคิดการจัดการด้านการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ จะต้องสร้างจิตสำนึกหรือจิตสาธารณะให้เกิดขึ้นกับคนในชุมชน ให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการวางแผนบริหารจัดการ หรือมีส่วนร่วมในการเสนอความคิดเห็นร่วมกัน (สากล ดวงแก้ว, 2553)

12) ด้านตามความถนัด การบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวน้ำตกถ้ำพระ ได้มีการแบ่งหน้าที่กันตามกำลังความสามารถ เช่น ผู้ชายมีหน้าที่ดูแลนักท่องเที่ยว ขับเรือ และเก็บขยะบริเวณน้ำตกลงมา ส่วนผู้หญิงมีหน้าที่บริการทางบก คือ ขายตั๋ว ขายอาหาร และดูแลความสะอาดของห้องน้ำ สอดคล้องกับงานวิจัยของภัทรพร ทิพย์มงคล พบว่า ดำเนินการการท่องเที่ยว มีการแบ่งหน้าที่ตามความถนัดและความเหมาะสม สมาชิกในหมู่บ้านมีส่วนร่วมในการวางแผนและดำเนินกิจกรรมในการริเริ่มโครงการใหม่ๆ ที่ช่วยพัฒนาอาชีพของกลุ่มสมาชิกให้เพิ่มขึ้น (ภัทรพร ทิพย์มงคล, 2553)

13) ด้านการวางแผน ภาครัฐได้ดำเนินการบริหารจัดการในด้านการวางแผน โดยมีทั้งหน่วยงาน ภาครัฐ ภาคเอกชน และชุมชน มาร่วมในการวางแผน สอดคล้องกับงานวิจัยของวิรุจ กิจนันทวิวัฒน์ พบว่า การวางแผนให้เกิดการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน ต้องได้รับความร่วมมือจากทุกฝ่ายใน 4 มิติ ได้แก่ ด้านเศรษฐกิจ ด้านสังคม วัฒนธรรม และสิ่งแวดล้อม ด้านการเมืองการปกครอง ด้านเทคโนโลยี (วิรุจ กิจนันทวิวัฒน์, 2548)

14) ด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรการท่องเที่ยว จะต้องปลูกฝังให้คนในชุมชนและนักท่องเที่ยว ช่วยกันรักษา และอนุรักษ์ทรัพยากรของแหล่งท่องเที่ยวที่ตนรักและศรัทธา สอดคล้องกับงานวิจัยของนิธิศ อิมสมบัติ พบว่า การพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว ต้องมีการพัฒนาปรับปรุงและรักษาแหล่งท่องเที่ยวให้มีความอุดมสมบูรณ์ ในทรัพยากรทางธรรมชาติอยู่เสมอ (นิธิศ อิมสมบัติ, 2553)

15) ด้านการกำหนดกฎเกณฑ์ ชุมชนจะเป็นฝ่ายกำหนด ส่วนภาครัฐเป็นฝ่ายสนับสนุน แบ่งงานตามหน้าที่และคอยสอดส่องดูแลและส่งเสริม สอดคล้องกับงานวิจัยของวิรุจ กิจนันทวิวัฒน์ พบว่า การวางแผนให้เกิดการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน ต้องได้รับความร่วมมือจากทุกฝ่ายใน 4 มิติ ได้แก่ ด้านเศรษฐกิจ ด้านสังคม วัฒนธรรม และสิ่งแวดล้อม ด้านการเมืองการปกครอง ด้านเทคโนโลยี (วิรุจ กิจนันทวิวัฒน์, 2548)

2. ข้อเสนอแนะในการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวที่วน้ำตกถ้ำพระ อำเภอเขกา จังหวัดบึงกาฬ สรุปผลภาพรวมจากการสัมภาษณ์กลุ่มผู้ให้ข้อมูลคนสำคัญ

1) ด้านสาธารณูปโภค ควรมีการจัดทำงบประมาณเกี่ยวกับสาธารณูปโภคและอื่น ๆ ทั้งช่วยประสานหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อขอรับการสนับสนุนงบประมาณ สอดคล้องกับงานวิจัยของกฤษณ์ โคตรสมบัติ พบว่า ควรพัฒนาระบบสาธารณูปโภค เพื่ออำนวยความสะดวก ควรจัดระบบการรักษาความปลอดภัยไว้บริการนักท่องเที่ยว และควรพัฒนาระบบการรักษาความสะอาด เพิ่มจุดวางถังขยะ (กฤษณ์ โคตรสมบัติ, 2553)

2) ด้านการประชาสัมพันธ์ ควรมีป้ายบอกระยะทาง และระหว่างทาง มีการถ่ายทอดศิลปวัฒนธรรมผ่านป้าย หรือจุดสำคัญ เพื่อดึงดูดความสนใจนักท่องเที่ยว สอดคล้องกับงานวิจัยของปิยพร ทาวีกุล พบว่า การประชาสัมพันธ์ ควรเกิดความร่วมมือทั้งจากภาครัฐ ภาคเอกชน และชุมชน (ปิยพร ทาวีกุล, 2544)

3) ด้านความปลอดภัย ควรมีเจ้าหน้าที่ให้ความรู้ และคอยสอดส่องดูแล ให้คำแนะนำ และมีป้ายเตือน สอดคล้องกับงานวิจัยของกฤษณ์ โคตรสมบัติ พบว่า แนวทางการส่งเสริมและพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว ควรมีการจัดระบบการรักษาความปลอดภัยไว้บริการนักท่องเที่ยวให้มากขึ้น และควรพัฒนาระบบการประชาสัมพันธ์ให้ทั่วถึง (กฤษณ์ โคตรสมบัติ, 2553)

4) ด้านการบริการ ควรมีหน่วยงานภาครัฐให้คำแนะนำปรึกษาและถ่ายทอดความรู้ให้ชุมชน มีทักษะในการบริการที่ดี และมีสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ เช่น ห้องน้ำ ที่จอดรถ สัญญาณโทรศัพท์ เป็นต้น สอดคล้องกับงานวิจัยของโฉมศิริ ทินสุทิม พบว่า ชุมชนมีความพร้อมมากในการจัดการทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม เพื่อการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ได้แก่ ความสะดวกในการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว การมีระบบเตือนภัย การมีเจ้าหน้าที่รักษาความปลอดภัยภายในแหล่งท่องเที่ยว เพื่อความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของนักท่องเที่ยว (โฉมศิริ ทินสุทิม, 2547)

5) ด้านการคมนาคม ควรปรับปรุงเส้นทางในการเดินทางไปแหล่งท่องเที่ยวให้มีความสะดวกมากขึ้น เพราะช่องทางในการเดินทางยังคงแคบ และป้ายบอกเส้นทางมีการชำรุด และยังไม่มีเส้นทางอื่นที่สามารถเชื่อมโยงไปยังแหล่งท่องเที่ยวอื่นได้ สอดคล้องกับงานวิจัยของบุญเลิศ จิตตั้งวัฒนา พบว่า นักท่องเที่ยวจะเข้ามาเยี่ยมชมทรัพยากรท่องเที่ยวใด ๆ ก็ตาม ทรัพยากรการท่องเที่ยวนั้นจะต้องมีเส้นทางคมนาคมเข้าถึง มีเส้นทางที่สามารถเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว ตลอดจนสามารถเชื่อมโยงแหล่งท่องเที่ยวกับบริเวณใกล้เคียงได้ (บุญเลิศ จิตตั้งวัฒนา, 2542)

6) ด้านความรับผิดชอบ ในการบริการจัดการแหล่งท่องเที่ยว ควรมีการมอบหมายงานอย่างเป็นระบบ ตามบทบาทหน้าที่ สอดคล้องกับงานวิจัยของสุภาพร คำภีระ พบว่า จำเป็นต้องเน้นให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาเส้นทาง รวมถึงการจัดตั้งคณะกรรมการชุมชนในการเข้ามาบริหารจัดการและบริการแก่นักท่องเที่ยว (สุภาพร คำภีระ, 2554)

7) ด้านการพัฒนาสถานที่ท่องเที่ยว ควรมีการเพิ่มร้านค้า ร้านอาหาร และมีลักษณะอาคารที่กลมกลืนกับธรรมชาติ สอดคล้องกับงานวิจัยของวิรุจ กิจนันทวิวัฒน์ พบว่า การวางแผนให้เกิดการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน ต้องได้รับความร่วมมือจากทุกฝ่าย ทั้งระดับนานาชาติ ระดับภูมิภาค ระดับประเทศ และระดับท้องถิ่น (วิรุจ กิจนันทวิวัฒน์, 2548)

8) ด้านร้านค้าและของที่ระลึก ควรมีการสนับสนุนให้มีร้านจำหน่ายสินค้า OTOP จาการรวมกลุ่มของชุมชน เนื่องจากยังไม่มีกรรวมกลุ่มอย่างจริงจัง สอดคล้องกับงานวิจัยของปิยพร ทาวีกุล พบว่า ร้านค้าและของที่ระลึก ควรจะมีการจัดร้านให้อยู่ในรูปของสหกรณ์ จะนำงานฝีมือพื้นบ้านมาดัดแปลงเป็นของที่ระลึก (ปิยพร ทาวีกุล, 2544)

9) ด้านการรับผลประโยชน์ร่วมกัน ควรให้ทุกฝ่ายที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยว มีส่วนได้รับประโยชน์เท่า ๆ กัน ทั้งภาครัฐ เอกชน และชุมชน สอดคล้องกับงานวิจัยของณัฐพร ชัยเนตร พบว่า แนวทางการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์คือ ส่งเสริมให้คนในชุมชนมีรายได้จาก

การขายสินค้าและสินค้าพื้นเมืองเพิ่มมากขึ้น โดยเปิดร้านค้าสวัสดิการในแหล่งท่องเที่ยว (ณัฐพร ชัยเนตร, 2558)

10) ด้านบริบทพื้นที่ วิถีชีวิต ในชุมชนมีเอกลักษณ์และวัฒนธรรมอันดี อยากให้ชุมชนถ่ายทอดและสืบทอดอย่างยาวนาน เพื่อเป็นการอนุรักษ์ให้เยาวชนรุ่นหลังได้ตระหนักถึงวัฒนธรรมไทย สอดคล้องกับงานวิจัย วีระศักดิ์ กราปัญญา พบว่า รูปแบบการจัดกิจกรรมควรเกี่ยวเนื่องกับประเพณีท้องถิ่น หรือการประกอบอาชีพของชุมชน การพัฒนาควรพัฒนาในด้านการจัดการท่องเที่ยว ด้านความรู้ในท้องถิ่น (วีระศักดิ์ กราปัญญา, 2554)

11) ด้านการตัดสินใจและเสนอความคิดเห็น ทุกฝ่ายทั้งภาครัฐและภาคเอกชน ควรมีส่วนในการตัดสินใจและเสนอความคิดเห็น และอยากให้ชุมชนตระหนักถึงการบริการมากกว่าผลกำไร สอดคล้องกับงานวิจัยของสากล ดวงแก้ว พบว่า ในการส่งเสริมการท่องเที่ยวภายใต้แนวคิดการจัดการด้านการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ จะต้องสร้างจิตสำนึกหรือจิตสาธารณะให้กับคนในชุมชน ให้ประชาชนเข้ามามีบทบาทในการวางแผนบริหารการจัดการ หรือมีส่วนร่วมในการเสนอความคิดเห็นร่วมกัน ภาครัฐก็ต้องให้ความสำคัญและเข้ามามีส่วนเกี่ยวข้องในการปฏิบัติงาน (สากล ดวงแก้ว, 2553)

12) ด้านตามความถนัด ในปัจจุบันทางหน่วยงานภาครัฐ ได้มอบหมายงานภาครัฐตามความสามารถ และอยากให้ผู้ปฏิบัติงานเกิดความสมัครใจ ไม่ได้ทำเพราะเกิดการบังคับ สอดคล้องกับงานวิจัยของภัทรพร ทิพย์มงคล พบว่า ดำเนินการการท่องเที่ยวด้วยการเลือกตั้งระบอบประชาธิปไตยจากสมาชิกในชุมชน และแบ่งหน้าที่ตามความถนัดและความเหมาะสม สมาชิกในหมู่บ้านมีส่วนร่วมในการวางแผนและดำเนินกิจกรรมในการริเริ่มโครงการใหม่ ๆ ที่ช่วยพัฒนาอาชีพของกลุ่มสมาชิกให้เพิ่มขึ้น (ภัทรพร ทิพย์มงคล, 2553)

13) ด้านการวางแผน ควรมีส่วนร่วมและมีการคำนวณนักท่องเที่ยวที่เพิ่มขึ้นในแต่ละปี รายรับที่ได้รับกับผลกระทบที่เสียไป ทั้งทางด้านเศรษฐกิจ ด้านสิ่งแวดล้อม และด้านวัฒนธรรม สอดคล้องกับงานวิจัยของวิรุจ กิจนันทวิวัฒน์ พบว่า การวางแผนให้เกิดการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน ต้องได้รับความร่วมมือจากทุกฝ่าย ทั้งระดับนานาชาติ ระดับภูมิภาค ระดับประเทศ ระดับท้องถิ่น ต้องร่วมมือกันพิจารณาถึงการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนใน 4 มิติ ได้แก่ ด้านเศรษฐกิจ ด้านสังคม วัฒนธรรมและสิ่งแวดล้อม ด้านการเมืองการปกครอง ด้านเทคโนโลยี (วิรุจ กิจนันทวิวัฒน์, 2548)

14) ด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรการท่องเที่ยว ควรมีการจัดกิจกรรมการอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรม เช่น การถ่ายทอดความเป็นอยู่ของชุมชนและเอกลักษณ์ของชุมชน และมีการอนุรักษ์สถานที่ท่องเที่ยว สอดคล้องกับงานวิจัยของสุณี เสริฐศรี พบว่า แนวทางการพัฒนาและการจัดการการท่องเที่ยวของชุมชนคลองโคน ได้แก่ ให้ความสำคัญในการอนุรักษ์ ป่าชายเลนของชุมชน ปลุกฝังให้มีจิตสำนึกในการอนุรักษ์

นำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการดำเนินชีวิตของคนในชุมชนให้มีความสุข (สุถิ เสริฐศรี, 2557)

15) ด้านการกำหนดกฎเกณฑ์ หน่วยงานภาครัฐ เอกชน และชุมชน ควรมีการกำหนดกฎเกณฑ์ร่วมกัน อยากรให้ทุกฝ่ายทำงานด้วยความจริงใจ เพื่อให้เกิดความมั่นคงและยั่งยืนของแหล่งท่องเที่ยว สอดคล้องกับงานวิจัยของวิรุจ กิจนนทวิวัฒน์ พบว่า การวางแผนให้เกิดการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน ต้องได้รับความร่วมมือจากทุกฝ่าย ทั้งระดับนานาชาติ ระดับภูมิภาค ระดับประเทศ ระดับท้องถิ่น ต้องร่วมมือกันพิจารณาถึงการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนใน 4 มิติ ได้แก่ ด้านเศรษฐกิจ ด้านสังคม วัฒนธรรม และสิ่งแวดล้อม ด้านการเมืองการปกครอง ด้านเทคโนโลยี (วิรุจ กิจนนทวิวัฒน์, 2548)

ข้อเสนอแนะ

ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ 2 ประการ คือ ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้ประโยชน์ และข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้ประโยชน์

1.1 หน่วยงานรัฐในพื้นที่และชุมชน สามารถนำผลการวิจัยไปใช้ในการหนุนเสริมการดำเนินการบริหารจัดการ ตามปัจจัยทั้ง 15 ด้าน ได้ดังนี้

1.1.1 ด้านสาธารณูปโภค ให้หน่วยงานภาครัฐ มีการจัดทำกลุ่มหรือโครงการ เพื่อช่วยสนับสนุน ซ่อมแซมสาธารณูปโภค และเพิ่มช่องทางในการติดต่อ เช่น ทางโทรศัพท์ อีเมล และเบอร์ฉุกเฉิน

1.1.2. ด้านการประชาสัมพันธ์ ด้านการประชาสัมพันธ์ ให้หน่วยงานต่าง ๆ และเยาวชนในชุมชน ช่วยกันดำเนินการประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยวผ่านทางวิทยุและโลกออนไลน์ เพื่อให้คนรู้จักมากขึ้น

1.1.3. ด้านความปลอดภัย ควรมีการจัดอบรม และให้ความรู้แก่ผู้ปฏิบัติงานทั้งทางบกและทางน้ำ

1.1.4 ด้านการบริการ ให้หน่วยงานภาครัฐร่วมกับชุมชนเข้ามาดูแลความปลอดภัยของนักท่องเที่ยว โดยจัดเวรยามให้เจ้าหน้าที่บริเวณแหล่งท่องเที่ยวตลอด 24 ชั่วโมง

1.1.5. ด้านการคมนาคม หน่วยงานภาครัฐนำปัญหาความต้องการของชาวบ้านเกี่ยวกับแหล่งท่องเที่ยวด้านคมนาคม ไปบรรจุลงในแผนพัฒนาและช่วยประสานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อขอรับการสนับสนุนงบประมาณ และจัดเตรียมเจ้าหน้าที่และหน่วยบริการฉุกเฉิน ตลอด 24 ชั่วโมง

1.1.6. ด้านความรับผิดชอบ ชุมชนแต่งตั้งคณะกรรมการบริหารขึ้นมา แบ่งหน้าที่อย่างชัดเจนว่า ใครรับผิดชอบด้านไหน อย่างไรบ้าง โดยมีหน่วยงานราชการคอยให้คำแนะนำช่วยเหลือในส่วนที่ชุมชน ไม่สามารถดำเนินการเองได้

1.1.7. ด้านการพัฒนาสถานที่ท่องเที่ยว การจัดตั้งหรือก่อสร้างไม่ควรรุกล้ำพื้นที่ หรือเกะกะพื้นที่ และให้จัดทำในในลักษณะที่กลมกลืนธรรมชาติ

1.1.8. ด้านร้านค้าและของที่ระลึก ชุมชนร่วมกันออกกฎระเบียบในการควบคุมราคาสินค้า ตรวจสอบประเมินความสะอาดของสินค้าและอาหาร ตลอดจนความปลอดภัยของบริการต่าง ๆ และนำไปเผยแพร่ให้กลุ่มผู้ประกอบการร้านค้า ร้านอาหาร ได้ดำเนินการตามแนวทางที่กำหนด

1.1.9. ด้านการรับผลประโยชน์ร่วมกัน ชุมชนควรเปิดโอกาสให้ชุมชนใกล้เคียงได้เข้ามามีส่วนร่วม และสามารถมีรายได้จากแหล่งท่องเที่ยว

1.1.10. ด้านบริบท พื้นที่วิถีชีวิตจัดกิจกรรมการแสดงศิลปวัฒนธรรม การละเล่นพื้นบ้าน และการถ่ายทอดบริบทวิถีชีวิตของคนในพื้นที่ เพื่อให้นักท่องเที่ยวทราบถึงวิถีชีวิต วัฒนธรรมประเพณีของคนในพื้นที่ และได้มีส่วนร่วมในการอนุรักษ์วัฒนธรรม

1.1.11. ด้านการตัดสินใจและเสนอความคิดเห็น ภาครัฐควรรับฟังและปฏิบัติอย่างจริงจังกับการเสนอความคิดเห็นหรือตัดสินใจในการบริหารจัดการ

1.1.12. ด้านตามความถนัด ควรมีการฝึกอบรมหรือฝึกปฏิบัติในฝ่ายนั้น ๆ ให้เกิดความชำนาญ

1.1.13. ด้านการวางแผน หน่วยงานภาครัฐกับชุมชน ร่วมกันวางแผนกำหนดแนวทางการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยว

1.1.14. ด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรการท่องเที่ยว จัดกิจกรรมการแสดงศิลปวัฒนธรรม การละเล่นพื้นบ้าน และการถ่ายทอดบริบทวิถีชีวิตของคนในพื้นที่ เพื่อให้นักท่องเที่ยวทราบถึงวิถีชีวิต วัฒนธรรม ประเพณีของคนในพื้นที่ และได้มีส่วนร่วมในการอนุรักษ์วัฒนธรรม

1.1.15 ด้านการกำหนดกฎเกณฑ์ ทุก ๆ ฝ่ายควรปฏิบัติตามกฎกติกาอย่างเคร่งครัด

1.2 หน่วยงานรัฐในพื้นที่และชุมชน สามารถนำผลการวิจัยไปใช้ในการปรับปรุง และพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว น้ำตกถ้ำพระ อำเภอเซกา จังหวัดบึงกาฬ

1.3 หน่วยงานรัฐในพื้นที่และชุมชน สามารถนำผลการวิจัยไปใช้ประกอบการขอรับการสนับสนุนงบประมาณจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำมาพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว น้ำตกถ้ำพระ

2. ข้อเสนอแนะการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษาแนวทางการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวอื่น

2.2 ควรศึกษาผลกระทบของการท่องเที่ยวที่มีต่อชุมชน ทางด้านสภาพแวดล้อม และด้านทรัพยากรทางธรรมชาติ

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา. (2557). *คู่มือการประเมินมาตรฐานคุณภาพ*. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพมหานคร : กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา.
- กฤษณ์ โคตรสมบัติ. (2553). การประเมินศักยภาพการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ กรณีศึกษาแหล่งท่องเที่ยวในเขตสามพันโบก อำเภอโพธิ์ไทร จังหวัดอุบลราชธานี. *วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ*. มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี.
- โฉมศิริ ทินสุทิม. (2547). ความพร้อมของชุมชนในการจัดการทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมเพื่อการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ : กรณีศึกษาหมู่บ้านป่าสักงามตำบลลวงเหนือ อำเภอดอยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่. *การค้นคว้าแบบอิสระ ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการมนุษย์กับสิ่งแวดล้อม*. มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- ณัฐพร ชัยเนตร. (2558). แนวทางการบริหารจัดการ การท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างมีส่วนร่วมของชุมชนในแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศบึงโขงหลง อำเภอบึงโขงหลง จังหวัดบึงกาฬ. *รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต*. มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี.
- นิธิศ อิมสมบัติ. (2553). ยุทธศาสตร์การพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ในพื้นที่ขององค์การบริหารส่วนตำบลสามร้อยยอด อำเภอสามร้อยยอด จังหวัดประจวบคีรีขันธ์. *รายงานการศึกษาระดับปริญญาโทรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการปกครองท้องถิ่น*. วิทยากรปกครองท้องถิ่น วิทยาลัยขอนแก่น.
- บุญเลิศ จิตตั้งวัฒนา. (2542). *การฟื้นฟูและพัฒนาทรัพยากรป่าชายเลนเพื่อสังคมและเศรษฐกิจอย่างยั่งยืนของประเทศไทย*. กรุงเทพมหานคร : สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย.
- ปิยพร ทาวีกุล. (2544). *การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการแหล่งท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน กรณีศึกษา บ้านไหล่หิน ตำบลไหล่หิน อำเภอเกาะคา จังหวัดลำปาง*. เชียงใหม่ : มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- ภัทรพร ทิพย์มงคล. (2553). การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ กรณีศึกษา : เกาะพิทักษ์ อำเภอหลังสวน จังหวัดชุมพร. *การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการจัดการโรงแรมและการท่องเที่ยว*. มหาวิทยาลัยนเรศวร.

- ราณี อีสกุล. (2547). *การจัดการทรัพยากรมนุษย์เพื่ออุตสาหกรรมการท่องเที่ยว*. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์เกษตรศาสตร์.
- วิรุจ กิจนันท์วิวัฒน์. (2548). *จุดเริ่มต้นของการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนของประเทศไทย*. กรุงเทพมหานคร : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- วีระศักดิ์ กราปัญญา. (2554). *รูปแบบการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในพื้นที่ป่าชุมชนบ้านอ่าวท่าเลน – บ้านท่าพรุ ตำบลเขาทอง อำเภอเมือง จังหวัดกระบี่. การศึกษาอิสระปริญญามหาบัณฑิต*. มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- สากล ดวงแก้ว. (2553). *การส่งเสริมการท่องเที่ยวขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น : กรณีศึกษา องค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอโขงเจียม จังหวัดอุบลราชธานี. รายงานการศึกษาอิสระปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิตมหาบัณฑิต สาขาวิชาการปกครองท้องถิ่น*. มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- สำนักงานจังหวัดบึงกาฬ. (2561). *แผนพัฒนาจังหวัด 4 ปี (พ.ศ. 2559-2564)*. บึงกาฬ : สำนักงานจังหวัดบึงกาฬ.
- สุถี เสริฐศรี. (2557). *แนวทางการจัดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนในชุมชนคลองโคก อำเภอมือง จังหวัดสมุทรสงคราม. ศิลปะศาสตร์มหาบัณฑิต*. มหาวิทยาลัยกรุงเทพ.
- สุภาพร คำภีระ. (2554). *การศึกษาแนวทางการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศและประวัติศาสตร์ หมู่บ้านสันติสุข ขององค์การบริหารส่วนตำบลขุนควร อำเภอปง จังหวัดพะเยา พุทธศักราช 2551. สารนิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต*. มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- อธิราช มณีภาค. (2558). *ประสิทธิภาพการบริหารจัดการลวดุบัติเหตุ*. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์ คณะรัฐมนตรีและราชกิจจานุเบกษา.